

Volgens Frans onderzoek Nederland geen bedreiging voor Frankrijk

Wilma Wolters

Een recente Franse studie omschrijft de Nederlandse geitensector als dynamisch, opportunistisch en volop in uitbreiding. Toch denken de Fransen dat Nederland geen reële bedreiging vormt voor het geitenland bij uitstek, omdat de Nederlandse sector weinig georganiseerd zou zijn. Wél volgen zij de ontwikkelingen hier aandachtig.

In de Nederlandse geitensector is het woord marginaal op zijn plaats, zo zegt Ubifrance, het onderzoeksbureau dat in opdracht van Anicap, de organisatie voor de Franse melkgeitensector, onderzoek deed naar de Nederlandse geitensector. In twaalf jaar tijd is het aantal geitenbedrijven in Nederland gestegen van 563 naar 932. Hierbij steeg met name het aantal professionele geitenhouders (met meer dan honderd geiten). Nederlandse geitenhouders willen hun vee-stapel maximaliseren. Moet deze situatie de

Franse geitensector verontrusten? De studie relateert de genoemde dynamiek en toont aan dat de Nederlandse sector niet vol op de aanval op de Franse markt zal inzetten.

Broze sector

De studie noemt de Nederlandse geitensector broos. Zo zou het feit dat de geitenhouders weigeren zich ergens toe te verplichten, afgezien van de melkcontrole, de sector breekbaar maken. Daarnaast zou de Nederlandse geitensector weinig georganiseerd zijn en weinig communiceren. En ondanks dat er altijd vraag is naar melk, kunnen de ondernemers in de meeste gevallen de (financiële) moeilijkheden niet te boven komen. Slechts 25 procent van de professionele geitenhouders behaalt een goede rentabiliteit, terwijl 50 procent op het randje zit en 25 procent echt in moeilijkheden verkeert. Op dit moment zou een rendabele geitenhouder volgens Ubifrance rond de achthonderd melkgeiten moeten houden, terwijl driekwart van de Nederlandse geitenbedrijven bestaat uit 350 ondernemers met gemiddeld zo'n vijfhonderd geiten.

Daar komt nog bij dat de prijs van grondstoffen hard is gestegen, waardoor de voerprijs hoger is. Het lijkt erop dat voor de meerderheid van de geitenhouders zelfs de prijsstijging van 7 procent van de melk het niet mogelijk maakt de financiële situatie te herstellen. Kortom, de Nederlandse markt voor geitenmelk laat een soort tegenstelling zien tussen de grote vraag naar melk en de financiële moeilijkheden waar veel ondernemers mee te maken hebben.

Koste wat het kost ontwikkelen

Telkens opnieuw houden de moeilijkheden die Nederlandse ondernemers hebben hen niet tegen om hun bedrijven te laten groeien. Want ondanks de teleurstellende financiële cijfers stijgt het aantal bedrijven en het aantal geiten per bedrijf. Dit enthousiasme heeft volgens de Franse onderzoekers verschillende oorzaken: veel ondernemers hebben eerst koeien gemolken en in het begin was de overgang gemakkelijk omdat geiten veel gemeen hebben met koeien, de keus voor een vrije onderneming spreekt veel veehouders aan en er is een grote vraag naar melk op internationaal niveau. Bovendien heeft een groot Nederlands publiek een traditioneel beeld van de geitenhouderij, of de melk nou afkomstig is van een biologisch bedrijf (ongeveer 10 procent van de productie) of van een gangbaar bedrijf. En dus veranderen de vroegere familiebedrijven in ondernemingen waar het management net zo belangrijk wordt als de technische kant van het ondernemerschap. Het grootste melkgeitenbedrijf in Nederland telt 10.000 geiten.

Ook zuivelverwerkers groeien

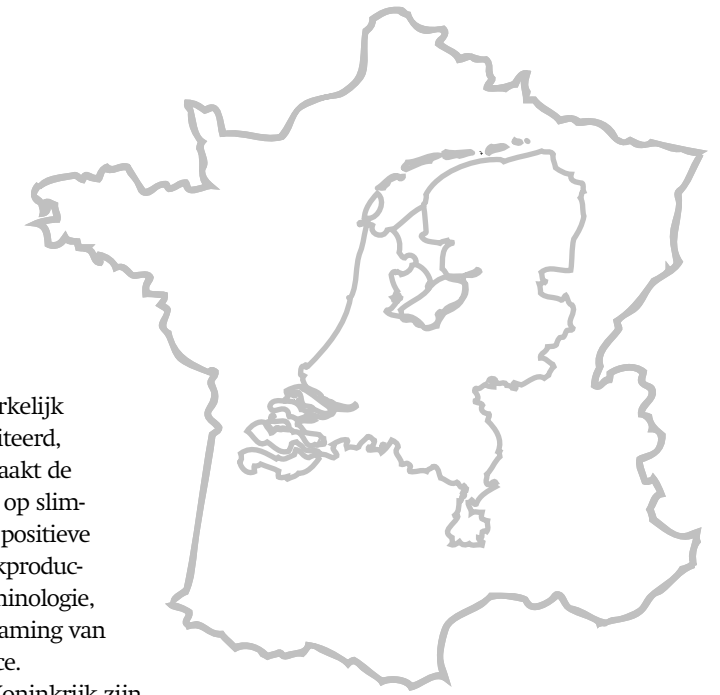
Naast groeiende geitenbedrijven kent Nederland ook groeiende zuivelverwerkers. De coöperaties fuseren met de grote industriële melkverwerkers naar het voorbeeld van de drie belangrijkste zuivelaars: Amalthea/Van Dijk; CBM/Friesland Foods en de HB Group (CBM BV/De Jong/Heijkoop/Willig). Deze concentratie van zuivelactiviteiten zal doorzetten, verwacht Ubifrance, zodat Nederland op korte termijn vier of vijf sleutelspelers zal kennen. Hierin zal BGNN/Rouveen niet de enige internationale onderneming zijn. Van Dijk heeft samen met de Bulgaarse kaasmaker Kondov een joint-venture opgericht die zich specialiseert in de productie van biologische geitenkaas in Bulgarije. Daarnaast zijn veel Franse verwerkers geïnteresseerd in de Nederlandse geitensector.

Melk wordt geëxporteerd

De belangrijkste bestemming van Nederlandse geitenmelk is export (70 tot 90 procent), want de binnenlandse markt blijft erg klein. Alle

producten worden met veel opportunisme en een opmerkelijk commercieel talent geëxploiteerd, vertelt het onderzoek. Zo maakt de Nederlandse zuivelindustrie op slimme manier gebruik van het positieve beeld van Franse geitenmelkproducten; met behulp van de terminologie, of de beginletters en de benaming van de producten, weet Ubifrance.

Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn de belangrijkste bestemmingen voor Goudse kazen en boomstammetjes. Boter gaat naar Italië en de Verenigde Staten, yoghurts gaan naar Italië, maar ook naar Denemarken en Frankrijk (biologisch). Melkpoeder wordt geëxporteerd naar vooral Azië en Taiwan. Verse melk (als grondstof) exporteert Nederland met name naar Frankrijk en België, maar ook naar bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk. In totaal bedraagt dit 25 tot 30 miljoen kilo melk. ✓

Frankrijk produceert minder geitenmelk

De leverantie van geitenmelk in Frankrijk is in een jaar tijd (maart 2007 - maart 2008) met bijna 3 procent gedaald. En ook de cumulatieve leverantie in de eerste drie maanden van dit jaar was lager dan in 2007. Sinds lange tijd heeft een dergelijke situatie zich niet meer voorgedaan in Frankrijk.

Ook de import van halffabrikaten van geitenmelkproducten in Frankrijk is in dit jaar tot mei met meer dan 20 procent gedaald, terwijl die in het eerste kwartaal van 2007 nog met 50 procent steeg. Met 22 miljoen liter melk in de eerste drie maanden vertegenwoordigt de import 22 procent van de totale melkleverantie in Frankrijk. In 2007 was dat nog 27 procent. Deze teruggang ligt zonder twijfel aan de ontwikkeling van de melkprijs in de twee leverende landen Spanje en Nederland. De melkprijs is daar in het begin van dit jaar sterk gestegen; met 15 tot 16 procent vergeleken bij een jaar eerder. Ook in deze landen heeft de productie van geitenmelk te lijden onder hoge veevoerprijzen.

Als gevolg van de lagere aanvoer van melk hebben de Franse verwerkers minder kaas gemaakt dan in 2007. Toch steeg de productie in de eerste drie maanden van 2008 met bijna twee procent, maar dat is duidelijk onder het niveau van de stijgingen van het voorgaande jaar. Vooral de productie van verse kaas neemt af, terwijl de boomstammetjes nog altijd veel gemaakt worden. In april bleek de Franse index met de consumentenprijs van geitenmelk met 14,3 procent gestegen; een nieuw record in de almaar stijgende prijzen sinds het begin van 2007.

In Frankrijk is sinds begin dit jaar de prijs voor geitenbrok gestegen met 16 procent. Door de hoge voerprijzen proberen geitenhouders hun voeraankopen te beperken of hun productie-volumes terug te brengen, ondanks de duidelijke stijging van de melkprijs.

Ward Watzeels: 'Er komt een verschuiving.'

Ward Watzeels van Bettinehoeve reageert op het Franse onderzoek met de volgende woorden: "Het kan zijn dat de Nederlandse geitensector nog een achterstand heeft in professionalisering. Maar deze achterstand halen we naar mijn mening snel in. De laatste jaren heeft de LTO-vakgroep in nauwe samenwerking met de VKGN, waarin het grootste deel van de inzamelaars is vertegenwoordigd, een aantal slagen gemaakt om op diverse vlakken meer structuur aan te brengen. Zo is een jaar of drie geleden de PZ-adviescommissie geitenhouderij gerealiseerd, waarin alle betrokkenen vanuit de keten vertegenwoordigd zijn. Vanuit deze commissie worden een fors aantal projecten opgestart, onder andere op het gebied van de structurering van de uitbetaling, managementtools ten behoeve van een laag celgetal en dierziekte dreigingen. Dat geeft de geitenhouderij in Nederland vastere bodem. Daarnaast zijn er inzamelaars die clusteren en die daardoor een stevigere positie denken te realiseren. Ook groeien bepaalde individuele inzamelaars/verwerkers, waarbij zij hun eigen organisatie in rap tempo professionaliseren (waaronder Bettinehoeve). Voorheen heeft Nederland op het gebied van eindproducten wellicht moeilijk kunnen concurreren met Frankrijk, omdat daar grote, efficiënte fabrieken stonden. Maar de Nederlandse verwerkers hebben in de afgelopen jaren ook enorm geïnvesteerd in efficiënte fabrieken, waardoor de concurrentiepositie aanzienlijk verbeterd. De Nederlandse ondernemingszin en dynamische houding is ook voor de toekomst wel degelijk een groot voordeel ten opzichte van de wat traditionelere landen als Frankrijk en Spanje. Niet dat Nederland de positie van deze landen gaat innemen, maar een verschuiving lijkt wel degelijk te verwachten. Frankrijk weet jaarlijks minder eigen melkaanvoer te realiseren (de laatste 5 maanden -2 procent). Dit komt onder andere door de opvolgingsproblematiek aldaar en doordat bijvoorbeeld Spanje toch een onbetrouwbare leverancier van grondstof blijft door de grote(re) afhankelijkheid van de weersomstandigheden."